

مدیریت آموزشی

اصول و مفاهیم

نویسنده:

محمد شاه محمدی

پروانه کیانی

زمستان ۱۳۹۸

شناسنامه

سرشناسه : شاه‌محمدی، محمد، ۱۳۶۱ -
عنوان و نام پدیدآور : مدیریت آموزشی: اصول و مفاهیم/
تألیف محمد شاه‌محمدی، پروانه کیانی
مشخصات ظاهری : وزیری، ۱۹۶ ص.
مشخصات نشر : رشت: ۱۳۹۸.
شابک : 978-622-7051-05-6
وضع : فیبا
موضوع : برنامه‌ریزی آموزشی -- مدیریت
موضوع : Educational planning -- Management
شناسه افزوده : کیانی، پروانه، ۱۳۶۷ -
رده‌بندی کنگره : B۸۰
رده‌بندی دیویی : ۳۷۲
شماره کتابشناسی ملی : ۱۰۰۸۵۱۶

نام کتاب : مدیریت آموزشی: اصول و مفاهیم
مؤلفین : محمد شاه‌محمدی، پروانه کیانی
تاریخ انتشار : ۱۳۹۸
قطع : وزیری
قیمت : ۴۰۰۰۰۰ ریال
شمارگان : ۱۰۰۰
شابک : ۹۷۸-۶۲۲-۷۰۵۱-۰۵-۶

حق چاپ برای ناشر محفوظ است.

مرکز نشر و پخش: رشت، کمربندی شهید بهشتی، خیابان شهید نظری، کوچه دهم، پلاک ۳۰۵/۱
تلفکس: ۳۳۴۲۴۲۶۱ همراه: ۰۹۱۱۷۶۰۵۶۲۷

Email: Shahmohammadi@majournal.ir

فهرست مطالب

۴	شناسنامه
۹	پیشگفتار
۱۲	فصل اول
۱۲	مقدمات مدیریت آموزشی
۱۲	بخش اول
۱۲	خصوصیات مشترک سازمان‌ها
۱۳	کارکردهای مدیریت
۱۴	بخش دوم
۱۴	تصمیم‌گیری و برنامه‌ریزی تصمیم‌گیری
۱۴	مراحل تصمیم‌گیری
۱۵	برنامه‌ریزی
۱۵	هدف‌گذاری
۱۶	بودجه‌بندی
۱۶	انواع برنامه‌ها
۱۷	برنامه‌های مدت‌دار
۱۸	برنامه‌های راهبردی و عملیاتی
۱۸	اهمیت برنامه‌ریزی
۱۸	بخش سوم
۱۸	سازمان‌دهی
۱۹	هماهنگی
۱۹	تفویض اختیار
۲۰	بخش چهارم
۲۰	ارتباط رهبری

۲۰	تعریف ارتباط
۲۰	فراگرد ارتباط
۲۰	کدگذاری
۲۱	پیام
۲۱	رسانه
۲۱	گیرنده پیام
۲۲	کدبازی
۲۲	عوامل مزاحم
۲۲	بازخورد
۲۲	ارتباط در سازمانها
۲۴	تعریف رهبری
۲۵	شایستگی‌های رهبری
۲۶	کنترل و نظارت
۲۶	تعریف کنترل
۲۷	فراگرد کنترل
۲۷	انواع کنترل
۲۸	بخش پنجم
۲۸	مکتب‌ها و نظریه‌های مدیریت
۲۸	مدیریت علمی
۲۸	مدیریت اداری
۳۰	بوروکراسی
۳۲	فصل دوم
۳۲	تعاریف مدیریت آموزشی
۳۳	تعاریف مدیریت آموزشی

۳۴	 برنامه‌ریزی آموزشی
۳۶	 نظارت و کنترل در مدیریت آموزشی
۳۹	 تعریف کنترل
۴۳	 نظارت کلینیکی (معلم محور)
۴۶	 اهداف نظارت معلم محور
۴۷	 نقش نظارتی مدیران
۴۹	 آموزش و پرورش اثربخش
۵۷	 الگوی مومی تدریس
۵۹	 آموزش بدون سرور
۶۶	 بهبود عملکرد
۶۷	 بهبود رقابت پذیری
۷۰	 پاره‌ای از مزایای دانشگاه‌های مجازی
۷۰	 ارتقای اثربخشی آموزش
۷۳	 اهداف و ویژگی‌های آموزش‌های مجازی
۷۴	 روش‌های ارائه آموزش مجازی
۷۶	 اعتبار سنجی؛ ابزار کنترل کیفیت آموزش
۸۰	 رویکردها
۸۴	 فن‌آوری‌های نوین ارتباطات و اطلاعات و اهمیت آن در آموزش
۸۷	 فصل سوم
۸۷	 آموزش از دیدگاه اسلام
۸۷	 آداب تعلیم در اسلام
۹۱	 آداب تعلّم در اسلام
۹۵	 حقوق معلّم و متعلّم
۹۹	 جایگاه تعلیم و تعلّم در اسلام

فصل چهارم.....	۱۰۴
مروری بر نظام آموزشی کشورهای جهان.....	۱۰۴
قاره آسیا.....	۱۰۵
قاره آفریقا.....	۱۰۷
قاره آمریکا.....	۱۱۰
قاره اروپا.....	۱۱۳
قاره اقیانوسیه.....	۱۱۵
فصل پنجم.....	۱۱۸
مقاله آموزش از سنین پایین.....	۱۱۸
ویژگی‌های معیار دین ۲۱.....	۱۱۸
شیوه‌های کهنه آموزش دشمن خلاقیت و کارآفرینی.....	۱۳۱
نوآوری در آموزش بر پایه مکتب باقریه.....	۱۳۶
فصل ششم.....	۱۵۰
مدیریت بر آموزش.....	۱۵۰
ظرفیت‌سازی آموزشی، ضرورت یا تشریفات.....	۱۵۰
القای مدیریت کلاس درس.....	۱۷۳
بخش اول.....	۱۷۳
سخنی ساده درباره انضباط.....	۱۷۳
بخش دوم.....	۱۷۴
پیشنادهایی درباره مدیریت کلاس.....	۱۷۴
جوسازمانی مدرسه و هدایت کلاس درس.....	۱۸۹
کتابنامه.....	۱۹۴

پیشگفتار

رشد و گسترش تقاضا برای استفاده از فرصت‌های آموزشی و نیز ضرورت تغییر در تصمیم‌گیری و سیاست‌گذاری، بهبود کیفی و ایجاد فرصت‌های برابر آموزشی برای همگان، نقش خطیر مدیریت نظام آموزشی را به وظیفه‌ای سنگین و پرمسئولیت مبدل ساخته است. نظام‌های آموزشی به‌مرور پی می‌برند که در شرایط پیچیده‌ی امروز بدون مدیریت و رهبری قادر نخواهند بود که پاسخ‌گوی مسئولیت‌های فزاینده‌ی خویش باشند. مدیران آموزشی علاوه بر دانش و معلومات در زمینه‌ی آموزش و پرورش و روان‌شناسی و تسلط بر روش‌ها و مهارت‌های عملی، باید اندازه‌ی کافی سابقه‌ی آموزشی داشته باشند تا بتوانند مأموریت اصلی و مسائل کار خود را به‌درستی درک کنند.

برای درک درست این موضوع، بررسی لایق لازم است تا مدرسه را به ریل بیاورد و مثل لوکوموتیوران ماهر به جلو براند و از خط خارج نکند. منظور از رهبر آموزش تنها مدیر مدرسه نمی‌باشد، رئیس اداره، معاونان، معلمان را نیز شامل می‌شود که هر کدام با توجه به موقعیت خود می‌توانند مدیر و رهبر محسوب شوند. در این نوشتار، موضوع را بر روی مدیران و معاونان مدارس متمرکز می‌کنیم.

مدیر آموزشی موفق کسی است که برای بهبود آموزش و یادگیری بدم بردارد. کار مدیر آموزشی حمایت و تقویت و همکاری است نه دستور دادن. مدیر آموزش از علم روان‌شناسی و علوم تربیتی بایستی سر دریاورد تا بتواند با نیروهایی که در اختیار دارد در فضایی آکنده از احترام متقابل جریان متلاطم تعلیم و تربیت را به‌پیش ببرد. اکثر مدیران آموزشگاه‌ها علم کافی در این مورد را ندارند و اغلب افراد از مسیر معلمی به مناصب و سمت‌های مدیریت و رهبری راه می‌یابند، این‌ها تجربه‌های گران‌بهایی هستند که نباید از آن‌ها چشم‌پوشی کرد و لازم هم

است ولی تجربه اگر همراه با علم آن موضوع باشد بسیار کارآمدتر خواهد بود. اگر کارها به این منوال پیش برود خوب مشکل زیادی پیش نمی‌آید و پیشرفت حاصل می‌شود و افت‌ها کمتر و کمتر خواهند شد و سرمایه به هدر نخواهد رفت. حال فرض کنید که مدیران و معاونان مدارس از این تجربه و علم برخوردار نباشند و به طریقی آشنا بودن، هم‌زبان بودن، دوست بودن، فامیل بودن، سفارش شدن و... این پست بسیار حساس و حیاتی را به دست آورده باشند، چه اتفاقی برای مدرسه، کودکان پاک و بی‌ریا در کل برای نظام تعلیم و تربیت خواهد افتاد؟ به جرأت می‌توان گفت: نارضایتی اولیاء و عدم همکاری آنان در امور مدرسه، کشمکش بین همکاران، عدم اعتماد به کدیگر، عدم انگیزه‌ی لازم برای تدریس، محافظه‌کاری و ... که نتیجه‌ی این همه گرفتاری گرفتاری بزرگ‌تری است به نام افت تحصیلی و عدم پرورش صحیح دانش‌آموزان که در آینده درد اجتماع خواهند شد و سکان‌داران این مرزوبوم خواهند شد. انصاف را باید رعایت نمود، در مدارس ما مدیران لایق و کارداران بسیاری، مدیرانی که از وقت استراحت خود می‌کاهند به امور مدرسه می‌دگی می‌کنند، مدیرانی که تمام هم‌وغمشان دانش‌آموز است و معلم و مدرسه، ولی مدیرانی هم هستند که فقط نام مدیر را یدک می‌کشند که البته کم هستند ولی کم آن نیز برای فضایی که اختصاص دارد به آموزش و پرورش کودکانی که سازندگان وطن عزیزمان است خیلی زیاد است. مدیران مدرسه‌ای که مدیر آن علم و تجربه‌ی لازم برای رهبری آموزشی را ندارد منجر به هدر رفتن انرژی و کارکنان و دانش‌آموزان می‌گردد. معلمی که با دو سال تجربه‌ی آموزشی، یا به محض ارجع‌التحصیل شدن از تربیت‌معلم، نداشتن استعداد ذاتی مدیریتی، عدم مقبولیت اجتماعی، مدیر مدرسه‌ای می‌شود و مسئولیت خطیر آموزش و پرورش کودکان را بر عهده می‌گیرد وقتی مشکلات کلاس‌ها، دانش‌آموزان و... را در میان بگذاری و راه‌حلی از وی بخواهی، می‌گوید: هرچه خودتان خواستید انجام دهید من فکرم جایی قد نمی‌دهد یا تصمیمی می‌گیرد که عاقلانه

نمی‌باشد... واقعاً راست می‌گوید چون تجربه و سواد لازم را برای حل این مشکلات را ندارد. فردی که کلاس داری نکرده باشد و یا از پس مدیریت یک کلاس برنیامده معلوم است که نمی‌تواند از پس مدیریت چند صد نفر و کارکنان برآید. مدیری که همیشه در دفتر می‌نشیند و کارش تنها نوشتن و جواب دادن به بخش‌نامه و ... است، مدیری که پی گیر مشکلات جسمی و روحی دانش‌آموزان خود نیست و فقط به فکر درصد بالای قبولی است، مدیری که از مشکلات معلم‌های خود بی‌خبر است و مدام با آنان درگیر است، مدیری که ارتباط نزدیک با اولیاء دانش‌آموزان ندارد، نتیجه‌اش مشخص است. با این نوشتار قصد آزردن دل هیچ‌یک از مدیران، معاونان، امان‌عزیز را ندارم، ولی باید منصف بود و قبول کرد که هستند، هرچند کم‌اند.

جمله‌ی آخر این که مدیران زحمت کش رده‌بالای آموزش و پرورش حساسیت زیادی برای این موضوع قائل شوند، در این مورد خاص حساسات و سلیقه‌ها را باید کنار زد و منطقی حرکت کرد اگر واقعاً دلمان برای پیشرفت وطن است. با آرزوی سربلندی و بهروزی برای تمامی همکاران دایق و زحمت‌کش در سرتاسر وطن عزیزمان ایران.

مهندس شایسته محمدی

پروانه کتابی

زمستان ۱۳۹۸